

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Licejska knjižnica

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za po. 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača .

leta

Lju.

LETO VI.

LJUBLANA, dne 1. septembra 1923.

ŠTEV. 102.

Živel naš kralj!

Polni srčne radosti in vznícenja so sprejeli industriji, trgovci in obrtniki vest, da je sprejel naš kralj pokroviteljstvo nad Ljubljanskim velesejmom. S tem aktom je bilo velikemu požrtvovalnemu delu, ki ga je ustvarilo tisočero marljivih rok, izrečeno najvišje priznanje, krono mu je pa postavil vzvišeni pokrovitelj s tem, da si hoče to delo sam ogledati, da se hoče osebno prepričati, kaj so izza prevrata ustvarile neuklonljiva volja, smotreno delo naših obrtnikov in podjetnikov in komercialna spretnost naših trgovcev.

Naš kralj pozna vse težave podrobnega dela za ustvaritev naše države, udeležil se je težkih bojev in bil priča neizmernim žrtvam, zato zna najbolje ceniti zasluge onih, ki delajo za okrepitev naše državne ideje in narodnega ujedinjenja in gospodarskega napredka.

Industrijalce, trgovce in obrtnike je to Najvišje priznanje napolnilo z največjim zadoščanjem, dvignilo je njih srca, navdalo jih je z novimi silami, da bodo na trnjevi poti nadaljevali in svoj trud podvojili.

Bela Ljubljana, ki se svečano pripravlja, da proslavi veliki dan dela, bo sprejela z navdušenjem svojega kralja in bo ob Njega prihodu enodušno zaorila:

ZIVEL NAŠ KRALJ!

K otvoritvi III. Ljubljanskega velesejma.

Od II. do III. Ljubljanskega velesejma je naš gospodarski svet preživel težko in nemirno leto. Za skrbno opremljenimi ter okusno dekoriranimi stojnicami razstavljalcev ni videti skrbi in žrtev, ki so jih pretrpeli naši krogi tekom leta. Vrste razstavljalcev so se od lani precej izpremenile in poleg starih podjetij in tvrdk, se nahaja letos vrsta novosnovanih obratov in trgovin, ki se hočejo potom velesejma upeljati v nove poslovne stike in stopiti v tekmo gospodarskega življenja. To dejstvo nas navdaja s tem večjim zadovoljstvom, ker so se poslovne razmere v naši trgovini in industriji od lanskega leta zelo poostrele in so prometne neprilike in valutne zmede prekrizale dober del računov in uspehov lanskega velesejma.

Zato je mnogobrojna in izbrana letošnja udeležba iz Slovenije ter častna in interesantna udeležba podjetij iz vseh ostalih pokrajin naše države, posebno pa tudi iz inozemstva, za nas časten dokument in ne samo odkrito priznanje pomena Ljubljanskega velesejma, marveč tudi ponoven dokaz neuklonljive vstrajnosti našega podjetništva in smotrenega stremjenja našega trgovstva, da kljubuje vsem neprilikam, ki so dosedaj motile njegovo obratovanje in mu kalile gospodarski uspeh, da zopet vstopi v vrsto tekmecev tu- in inozemcev, da razširi svoje poslovne stike in utrdi svojo pozicijo na domačem tržišču.

Inozemstvo je s svojo mnogobrojno udeležbo dokazalo svoj interes za ljubljanski sejem. Posebno mnogobrojna je udeležba avstrijske tekstilne in kovinske industrije, dalje nemške elektrotehnične, strojne industrije in instalacijskega ter elektrotehničnega materiala, dalje po tvrdki »Čehojug« zastopane galanterije, steklarstva, porcelana, gospodarskih strojev in tekstilnih izdelkov.

Italija se je udeležila topot samo z eno tvrdko, kar absolutno ne odgovarja velikemu obsegu trgovskega prometa med Slovenijo in Italijo,

ki se vrši kljub skrajno napetim političnim razmeram in oviranim prometnim stikom. Tudi udeležba Francije je prijavljena v neprimerno večjem številu kakor lansko leto, le žal, da se je dovoz vzorcev nekoliko zakasnil. Posebni interes za sejem je pokazala Belgija, ki se udeleži sejma z razstavo vzorcev 16 velikih industrijskih podjetij. Tudi severoameriške Združene države se poleg domačih zastopstev udeležijo velesejma s poljedelskimi stroji, vozili, šivalnimi stroji in drugimi industrijami. Zastopana je nadalje tudi Švica in celo Estonija.

Zanimanje našega vladarja za naše gospodarsko delo in življenje, program, ki ga je razvil nov trgovski minister ob svojem nastopu in njegov osebni posej sejava, stvarne razprave in delo konference trgovskih zbornic v Beogradu — vse to nas navdaja z upravičeno nado, da se je na merodajnih mestih začelo posvečati interesom naših pridobitnih krogov potrebno razumevanje in pažnjo ter podpirati stremjenja po utrditvi naše celokupne ekonomske pozicije. V tem oziru želimo našemu podjetništvu in gospodarskemu delu na tretjem velesejmu popolnega uspeha.

Generalni konzul C. R. Dr. Otokar Beneš:

Nekaj misli o praškem in ljubljanskem velesejmu.

V istem času, ko se odvarja vzorčni velesejmi v beli, slovanski Ljubljani, se tudi začne letošnji jesenski vzorčni velesejmi v zlati, slovanski Pragi. Zdelo bi se, da istočasnost obeh velesejmov škoduje oboima podjetjema. Po zrelem premišljevanju pa sem prišel do prepričanja, da se oba velesejma v resnici dopolnjujeta in bilo bi si želeli, da bi se organizacija obeh velesejmov v bodočnosti tako razvila, da bi bila popolnoma združena v sistematično se dopolnjujočo celoto.

Vkljub vsem očitkom, ki se v zadnjem času izrekajo proti raznim svetovnim velesejmom, vendar ne more biti sporno, da so razstave in sejmi, kakor praški in ljubljanski najlepše propagandno sredstvo, da se seznanimo z gospodarsko močjo dežele ali države, ki razstavlja. V tem pogledu vidimo, da jugoslovanski industrijski krogi, čeprav bi radi izvažali v Čehoslovaško republiko, dosedaj vendar le v nezadostni meri vporabljajo to ugodno priložnost, da bi razstavljali svoje izdelke na praških velesejmih. Ne le na praških, ampak tudi na drugih čehoslovaških velesejmih bi se moralo kar največ razstavljanje zlasti jugoslovansko vino, pamatinske zlate in srebrne dragocenosti, južno sadje, bosanske in srbske slive, cement in razne v Jugoslaviji pridobivane surovine, gospodarske izdelke, ribje konzerve in druge morske produkte, sarajevske in srbske preproge itd. S tem bi bilo treba združiti oficijelne vladne in drugih korporacij ekspozicije, ki bi informirale čehoslovaške podjetnike in finančnike o možnostih eksploatacije mineralnih in drugih prirodnih bogastev Jugoslavije ob sodelovanju jugoslovanskih podjetnikov in finančnikov. Pri pregledu praških in drugih čehoslovaških velesejmov, smo pa na žalost ugotovili, da takih ekspozicij ali sploh ni bilo ali pa le v skromni meri, kar moramo prav zelo obžalovati glede na jugoslovanski eksport v čehoslovaške dežele in glede eksploatacije jugoslovanskega bogastva.

Čeprav je čehoslovaška industrija v SHS že dosti znana in dobro uvedena, vendar bi bilo potrebno glede na izločitev tujega posredovanja tržnih poslov in pa vzdrževanja zveze zelo nujno, da bi tudi čehoslovaška industrija kar največ razstavljala na jugoslovanskih, zlasti ljubljanskih velesejmih, ne da bi se bala stroškov, ki se ji v bodočnosti gotovo bogato nagrade.

Z velesejmi se združijo lahko tudi druge odredbe, ki bi mogle pričati o napredku te ali one razstavljalčeve dežele, istofakto na drugih poljih narodnega stremjenja. Tako n. pr. priredi letošnji jesenski praški velesejmi ob enem razstavo stavbene umetnosti, ki bo imela tam večji pomen, ker istočasno prireja v Pragi mednarodno konferenco »Federation internationale des batiments et des travaux publics«, na kateri se bodo pretresavala važna stavnjena vprašanja iz mednarodnega stališča. Da se poživijo razstavo in obisk, se vrši v Pragi v istem času tudi razstava »Svazu českých měst« in konferenca českých měst, ki bosta obe imeli za predmet mestno upravo iz tehničnega stališča, kakor: komunikacije, čiščenje ulic, kanalizacija, zdravstvene uredbe, gasilstvo itd. Brez dvoma vplivajo take specijelne razstave privlačno ne le v mejah te ali one dežele, ampak tudi izven njenih mej.

Iz tega vidimo, da velesejmi ne izgubljajo svojega pomena, marveč da mora uprava tega ali onega velesejma gledati, da z raznimi novimi privlačnostmi vzbudi novo zanimanje interesiranih krogov.

V tej smeri smo se že lani prepričali in se gotovo prepričamo tudi letos, da uprava ljubljanskega velesejma ni štedila in ne šteje niti z delom niti s finančnimi žrtvami, da napravi ljubljanski velesejmi za sobnega in popolnega posredovalca med izdelovalcem in med kup-

cem. A k tej nalogi želim odkrito upravi Ljubljanskega velesejma popolnega uspeha.

Dr. Rudolf Kohlruss, generalni konzul avstrijske republike v Ljubljani.

K III. Ljubljanskemu vzorčnemu velesejmu.

Ljubljana raste in se vzpenja vedno bolj do važnega kulturnega in trgovinskega središča Jugoslavije. Na lo kažejo pred vsem razni kongresi, ki so se že vršili in ki se bodo še vršili v Ljubljani, največ pa pripomore k temu prav gotovo razvoj vzorčnega velesejma.

Mislím, da je izven vsakega spora, da bo III. Ljubljanski vzorčni sejem, spričo odlične organizacijske zmožnosti in propagandne delavnosti tukajšnjega sejemskega vodstva daleč prekosil oba dosedanja sejma tako po številu inozemskih razstavljalcev, kakor tudi po oddanem razstavnem prostoru in upati je prav gotovo, da bo materijalni uspeh transakcij zadovoljiv.

Izvanredna ugodna geografična lega z najboljšimi železniškimi zvezami v vse smeri luzemstva in inozemstva, nudijo Ljubljani v veliki meri možnost, da postane glavno tržišče za celo Jugoslavijo, Balkan in daljnji Orient.

Toda ne samo domači industriji, ampak tudi inozemski, v državi manjka joči, osobito avstrijski industriji nudi sejem v Ljubljani ravno zbog ugodne geografične lege dobro priložnost stopiti brez velikih stroškov v zvezo s kupujočimi interesenti Jugoslavije, Balkana in daljnega Orienta.

Zbog tega mi je samo želeli, da bi se tudi avstrijska industrija v vedno večji meri udeležila tukajšnjega sejma in upam, da bo ljubljanski vzorčni sejem mnogo pripomogel k temu, da postanejo v splošnem gospodarske vezi med Avstrijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev še bolj močne in še bolj iskrene.

Z zadovoljstvom ugotavljam, da je število avstrijskih razstavljalcev (nad 60) letos v resnici znatno (skoraj dvakratno) naraslo.

P. I. Flach, vicekonzul franc. republike.

Intervju francoskega konzula v Ljubljani.

Našemu sovrudniku je dal francoski konzul v Ljubljani g. P. I. Flach o trgovskih odnošajih med Francijo in Jugoslavijo pojasnila, ki nam jih je čast priobčiti.

Politične razmere so dolgo časa neugodno vplivale na naše trgovske stike s Slovenijo. Po napoleonskih poizkusih so bila vsa stremjenja, vzpostaviti solidne intelektualne in materijalne zveze med našima dvema deželama brezuspešne. Situacija se je k sreči zboljšala po sklepu miru in zaključku velike vojne, ki nam je bila vsiljena. Odslej svobodni Jugoslovani vodijo politiko, kakoršna njim ugaja.

Francozi in Jugoslovani moremo z naprejem postaviti medseboj solidne ekonomske odnošaje, bazirane na naše prisrčno vzajemno prijateljstvo in na naše stremjenje, pomnožiti naše skupno bogastvo potom razvitja naših trgovskih poslov v atmosferi tesne simpatije. Naših trgovskih transakcij ne vežejo nikake ovire in njihov razvoj je popolnoma prost.

Vi imate izobilje surovin, ki najdejo pri nas dobičkanosno tržišče, les vaših ogromnih gozdov, da ome-nim samo enega najbolj znanih pro-

duktov, je bil v zadnjih letih predmet velikih kupcij, in se že ustanovljajo v Franciji družbe, ki naj pospešijo vaš import, od katerega tvorijo poljedelski produkti važen del. Četudi je obnova ruševin, katere je nagromadilo tevtonsko barbarstvo, okupirala in še okupira velik del našega industrijskega in finansijskega delovanja, je naša nacionalna produkcija izšla s triumfom iz dovršenega vojaškega napora. Vaši čitatelji gotovo vedo, da je bilo podrlih 741.993 hiš, da so Nemci 22.900 tovarn porušili do tal, da je bilo uničeno 3.306.350 ha obdelane zemlje in da Francija ni le vzpostavila hise novim prebivalcem (kojih število je vojna zelo reducirala) in industrijem njihove tovarne, temveč da je to tudi dosegla skoraj izključno s svojo lastno finančno in industrijsko močjo. Za ta rekonstrukcijska dela je morala dobiti Francija 100 milijard frankov v lastnih blagajnah, ker se je povzročitelj te škode do danes odtegoval izpolniti svoje obveznosti. Vaši bralci si bodo mogli predstavljati težkoče, ki so se sta-

vile naši trgovini in industriji. Po zaslugi volje francoskega naroda, njegovega vstrajnega dela in njegovega zaupanja do ljudi, ki so na vladi, je velikanski napor rodil že uspeh in naša zunanja trgovina zaznamuje vsak dan večji napredek. Naša industrija proizvaja prav toliko, če ne še več kakor pred vojno. Vaša dežela nas izredno interesira; naši potniki, trgovci in duštrijci jo mnogo posečajo in vsi so prijetno iznenadeni nad prisrčnim sprejemom, ki ga najdejo pri vas, vsi občudujejo razvoj industrije, ki ga opažajo pri vas, vsi vidijo, da se vam obeta lepa bodočnost.

Izvažajte svoje industrijske in poljedelske produkte v Francijo, naročajte pri nas proizvode naše industrije, ki se sami priporočajo po svojih ugodnih cenah in z ene in druge strani naj se dela za lepo ekonomsko in politično bodočnost naših dveh dežel, katerih prospek in prisrčna vzajemnost jamčijo Evropi za mir po kakršnem moramo stremeti z vsemi močmi.

Hon. belg. konzul in ravnatelj velesejma Milan Dular:

Razvoj ljubljanskih velesejmov.

Kolo časa se je zavrtilo za eno kratko leto in zopet stojimo pred velesejmom, topot že pred tretjim, kateremu bo dalo največji sijaj pokroviteljstvo Nj. Vel. kralja. — Mesto Ljubljana, gospodarsko in kulturno žarišče in ves ustvarjajoči narod je ponosen in vzradoščen nad dejstvom, da bo na tako svečan način dano priznanje tudi naporu, katerega v dobrobit države in v ponos in čast naroda uveljavljajo pridobitveni krogi Slovenije v zvezi z ustvarjajočo silo delovnega ljudstva na polju industrijskega razmaha, trgovskega razvoja in splošnega gospodarskega udejstvovanja.

Ljubljanski velesejmi, največje narodno-gospodarsko podjetje v naši državi, se ne razvija tako krasno samo vsled velikopotezne propagande v svrhu homogene pridobitve producentov in konzumentov, ne, tudi naravno trgovinsko središče mesta Ljubljane, kakor tudi najugodnejše prometne zveze z inostranstvom, so važen faktor.

Najvažnejši faktor pa so razstavljalci sami, oziroma njih solidnost in rečnost, katere je zaslovela v kupčijskem svetu tu- in inozemstva. To dejstvo znatno pripomore k propagandi velesejemske uprave in od bližnjih do najoddaljenejših krajev tuzemstva, kakor tudi iz inozemstva prihajajo v visokem številu konzumenti in trgovci na velesejem — v solidno in rečno Ljubljano. — In še eden odločilnih momentov igra veliko vlogo v razvoju ljubljanskih velesejmov — industrijski center. Znano je, da ima Slovenija relativno, kakor tudi absolutno najbolj razvito industrijo, katere gravitira na naravno središče — Ljubljano.

Prvotno zasnovana obrtniška razstava v Ljubljani, se je razvila v velikansko organizacijo »velesejem«, kateri je do danes najmoderneje urejeno podjetje te vrste v naši kraljevini. — Še večji razvoj te institucije pa jamči še prihodnjeletni priključek industrije in obrti iz marijorskega okoliša, kateri se na najsevernejši industrijski točki naše dr-

žave uspešno razvija. — Dan triumfa in samozavesti ljubljanskega velesejma pa napoči v trenotku, ko bo naša industrija in obrt tako razvita, da ne bo vsaj v večjih množinah, potreba importirati blaga iz inozemstva ter bo v tem slučaju velesejem še bolj omejen na razstavo domače industrije in obrti. Bi se li dala ta želja že prihodnje leto uresničiti?

Število razstavljalcev se je od leta 1921 470 po številu) znatno pomnožilo že lansko leto, še bolj pa letos, kot je razvidno iz sledeče statistike:

	Leto 1922	Leto 1923
slovenskih tvrdk	296	440
hrvaških tvrdk	79	130
srbskih tvrdk	9	15
avstrijskih tvrdk	33	62
čehoslovaških tvrdk	64	26
belgijskih tvrdk	7	16
francoskih tvrdk	1	22
angleških tvrdk	—	6
italijanskih tvrdk	13	1
madžarskih tvrdk	2	—
švicarskih tvrdk	1	1
holandskih tvrdk	1	—
nemških tvrdk	26	48
Združene države	1	8
estonskih tvrdk	—	1
Skupaj	534	776

Leto 1922 534 tvrdk; od teh inozemskih 150, torej 28%.

Leto 1923 776 tvrdk; od teh inozemskih 173, torej 23%.

Prirastek na razstavljalcih od leta 1922 za 223, torej za 32%.

Te suhoparne številke povedo več kot vsa druga dolga izvajanja, važnost ljubljanskega velesejma kot narodno-gospodarska institucija, se dokazuje vedno bolj in bolj, od leta do leta.

Napovedani poseti kupcev tudi ne bodo izostali in tako je pač že lahko dano zatrdilo, da bo letošnji velesejem res najboljši in se bo izkazal ne samo kot okusno prirejena razstava industrijskih in obrtnih izdelkov, marveč kot časovno omejeno največje kupčijsko središče — v splošno zadovoljnost razstavljalcev in kupcev.

Dejal sem, da so sejni v največji meri pobuda za ustvarjanje novih industrij. Podjetni ljudje ogledujejo natančno, kaj vse producira naša pokrajina. Pri tem pride na važne predmete, ki jih ne vidi na sejmju. Informira se, če obstoji tu ali v državi sploh taka produkcija in ko vidi, da je ni, se spravi na delo in z lastnim ali v družbi z drugim kapitalom ustanovi dotično produkcijo. Na prihodnjem sejmju že vidimo take predmete naše industrije, ki smo jih na prejšnjem videli kot inozemski izdelek.

Nemalo uslugo za to ima tudi naša carinska politika, ki je otežavala uvoz inozemskih izdelkov, zlasti luksuznih — čeprav potrebnih, na drugi strani pa olajšala z raznimi ugodnostmi uvoz strojev in potrebščin za nove industrije.

Vprašanje torej, koliko je naš velessejem povzročil razvoj industrije in v splošnem koliko priraste novih industrij v Sloveniji, me je zanimalo že pri prvem velessejmu in zato sem si na podlagi uradnih katastrov, kakor tudi razstavnega kataloga sestavil seznam vse industrije, kakor tudi večjih obrtov v Sloveniji. Ta seznam izpopolnujem natančno z novo priraslimi industrijami in imam tako najlepši pregled razvoja naše industrije.

Natančne statistike o prirastku industrij od prvega velesejma dalje na tem mestu ne morem priobčiti, pač pa hočem svoja opazovanja v splošnem razmotrivati.

Najbolj se je z novimi industrijami obogatela lesna stroka. Seveda je bila pri tem merodajna dobra konjunktura izvoza lesnih predmetov. V nobeni drugi stroki se tudi ni ustanovilo toliko trgovin kot v tej, zlasti pa v obliki družb z omejeno zavezo, kakor tudi delniških družb. Lesni stroki pa ne pripisujem toliko važnosti, ker je bila v Sloveniji že poprej dobro razvita, le žal, da je bila na drugem velesejmu sramotno slabo zastopana.

Pač se je pa neverjetno razvila kemična industrija z novimi ustvaritvami in to za različne kemične iz-

Dr. Fran Windischer:

Mi gremo naprej!

V tretjič že zove Ljubljana, naše slovensko gospodarsko središče, na svoj velesejem, kjer se v pestri reviji razvrste pred domačim in tujim svetom izdelki industrialne, obrtne in agrarne marljivosti. V zdravem optimizmu lahko s ponosom rečemo, da bo letošnji velesejem prekosil svoja prednika po številu obiskovalcev, po bogatosti izloženih predmetov in po svojem kupčijskem uspehu. Velesejem v Ljubljani si je hitro utrdil svoj dobri sloves. Leto za letom si pridobiva nove posetnike, kakor si vse dobre prometne naprave ustvarjajo nove prometne toke. Naš velesejem je uspela stavba. Kraljev obisk ji nadene letos zaslužen krono in jo ožari z novim sijajem.

Ljubljana in Slovenija ste lahko ponosni na svoj velesejem, zakaj velesejem nosi na sebi nekaj pristno našega. Ljubljanski velesejem ima neizbrisljivo in neutajljivo slovensko marko. Ideja velesejma je vznikla sredi med nami. Niso jo tujci zanesli med nas. Prvi v naši lepi domovini smo z uspehom pozvali tuj in domač svet na velesejem. Ljubljanski velesejem ima za vedno časovno prvenstvenost v Jugoslaviji. To stoji! Stoji pa tudi, da ima po svoji legi in gospodarski strukturi Ljubljana legitimacijo za velesejem v Jugoslaviji. In uresničenje zdrave ideje je zopet naše in slovensko. Gospodarska osnova velesejma je zamišljena originalno pri nas. Mi nismo kopirali in posnemali. Velesejem ni pridobitna družba in ne akcijsko društvo. Brez velikega aparata, nekako v dvmačem prijateljskem krogu smo osnovali in oživitvorili konzorcij. Ljubezen do stvari je odločila in danes še po treh letih ne sloni velesejem na sebični podjetnosti. Z redko vstrajnostjo se zbira odbor od priredbe do priredbe na

delke, preparate, kosmetiko itd. Veliko število imamo večjih kemofeničnih in farmacevtskih laboratorijev za izdelke in preparate, ki smo jih poprej morali nabavljati iz inozemstva, a jih tu ne morem naštet.

Za kemično sledi takoj tekstilna industrija. Ustanovile so se nove tkalnice in predtvice, zlasti pa tovarne pletenin in gotovih tekstilnih izdelkov, kakor tudi konfeksijske luksuznih tekstilnih predmetov.

V napredovanje novih industrij moramo štet kovinsko industrijo, sicer ne toliko težko, ampak lahko kovinsko industrijo, n. pr. za gumbe, kolesa, pisalne stroje, majhne motorje itd.

Razvila se je tudi električna industrija, zlasti pa električna instalacija, tovarne akumulatorjev itd.

Velik napredek je zaznamovali v papirni industriji zlasti v konfeksijskem papirju.

Usnjarska in čevljarska industrija je malo napredovala, ker je bila ta že poprej precej razvita.

Znatno je napredovala industrija perila, izdelovanje zamaškov, igrač, kirurških obvez in podobnih manjših industrij, ki je zlasti na Dunaju zelo razvita kot domača industrija.

V hranilni industriji je priraslo tudi precej produkciji, omeniti je zlasti izdelovanje čokolade, kanditov, sadnih konzerv, gorčice, likerjev, desertnih vin itd.

Stem sem v splošnem označil prirastek novih industrij in produkcij po I. ljubljanskem velesejmu. Iz tega razvidimo zlasti, da se ravno velikih industrij ni ustanovilo, pač pa manjših, zlasti za take predmete, ki jih Dunaj producira v tako obilni množini in okusni obliki.

Če sem torej trdil, da so naši velesejmi velika pobuda za ustvarjanje novih industrij, mislim, da se nisem motil, zato sem s tem spisom hotel podčrtati, da ima naš velesejem važen vzgojni pomen v tem smislu, da na njem študiramo, kaj imamo in česa nam je še treba.

seje in posvete. Vse premišlja in vse preudari. Pridnost mravlji in ogromna potrpežljivost leži v tem delu odbora in urada, predno se odpro vrata obiskovalcem v dovršeno razstavo! Stari in novi uspehi so res trdo zasluženi. In načrti, arhitektonika, zgradbe — vse to je naše. Cela priredba sredi jedinstvenih fivolskih livad je naša, domača, ne zahtevna, pač pa prisrčna, prikupna in vabljiva. Dobiš velesejmov drugod večjih, sijajnejših, ali ljubljanski velesejem nam je vseč prav zatagadelj, ker nemore zatajiti, da je slovenski in da spada samo v slovensko središče. To je naše, to je slovensko. In zato nam drago!

Iz bornih začetkov smo se dvignili. Iz nič smo začeli. Brez izkustev, brez prakse, brez strokovnjakov, brez izvežbanega osobja, pa smo zmogli vse težave. Dobro smo se odrezali že prvo leto, potem pa je šlo ponosno naprej od uspeha do uspeha. Vzgojili smo si že sami dober aparat. Naš sejmjski urad je danes kos neizmerno naraslim nalogam. Svoje delo opravlja vedno dovršeneje in — svest si svoje jakosti — rad daje svete in pojasnila tudi drugim. Kdor ima svojo deco, ni ljubo sumen na otroke drugih.

Tekom prvih pet let življenja v novi državi je imel naš gospodarski svet nebotične težave zmagati. Naši trgovini se je svet obrnil. Pred druge naloge je bila čez noč postavljena. Naša industrija je prišla v druge prilike. Naš obrtnik je stal v novih razmerah. Neposredno so ga začele zadevati strani, za katere je v stari državi komaj vedel. Gore težav smo prekoračili. Obilno neprijetnosti in ovir je še preborili.

Postali smo kritični, nad mero nezadovoljni, včasih celo zadirljivi, ali dejstvo je, da gre v celoti naše gospodarstvo kvišku. Naš gospodar-

Dr. Rudolf Marn, načelnik ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani.

Važen pomen našega velesejma.

Naše razstavljalce na velesejmu in praktične gospodarje sploh zanimajo faktični, materijalni uspehi našega velesejma. Producentu, ki razstavi, ni toliko na tem, da obiskovalci le občudujejo lepe izdelke, njemu gre v prvi vrsti za to, da sklepa kupčijske zveze in si pridobi stalne odjemalce. Gospodarski teoretiki pa gledamo vzorčno razstavo v prvi vrsti s stališča, da na razstavljenih predmetih lahko konstatiramo razvoj in napredek naše industrije in obrti. Sejmi dajo najboljše pobudo za ustvarjanje novih

industrij in o tem hočem pisati.

Sejem sam ne da popolne slike naše industrije in obrti, ker se razstave ne udeležijo vsak producent. Vendar ga moramo smatrati kot likortoliko verno zrcalo, ki prikazuje več ali manj točno stanje naše industrije. Baš na sejmju lahko od leta do leta konstatiramo, v koliko so se že obstoječe industrije izpopolnile, bodisi tehnično pri starih izdelkih, bodisi z uvedbo novih predmetov, in dalje koliko novih industrij se je od prejšnjega velesejma ustanovilo v Sloveniji.

ski položaj se vidno boljša. Celo naš promet se popravlja in dviga. Kongres izvozne trgovine je ugovoril, da imamo za blizu 9 milijard dinarjev robe za novo letno eksportno kampanjo, dasi kongres ni segel in ni mogel seči v vse detajle naše prostrane produkcije. Mi gremo naprej! Navzlic vsem napakam in pogreškam, se mi gospodarsko vzpenjamo. Leto za letom je tudi v Sloveniji več industrije in več obrta ter je vedno živahnjša naša kupčija. Mi gremo naprej! Dvigamo se! Optimizem je tako na mestu pri nas, kakor je pri nas potrebno večje za-

upanje v to, kar je naše. Velja to zlasti za naš dinar. Dajmo mu vsaj tisto zaupanje, ki ga je uživala predolgo nemška marka!

Ko bomo jutri pregledali lepe izložbe na našem slovenskem velesejmu v beli Ljubljani, ki postaja na naše veselje velika in velikomesno ponosna, smemo s trdno odločenostjo vzklizniti: Mi v Sloveniji gremo naprej! Nam se hoče življenja na solncu in gospodarskega napredka! V Sloveniji odklanjamo deindustrijalizacijo! Mi gremo naprej! In se ne damo demonirati ne zvanično in ne poluzvanično!

Fran Bonač.

Bodočnost slovenske industrije in obrti.

Nemčija je industrijska država par excellence, dasi je tam poljedelstvo tako razvito kot malokje drugod. Zakaj? Ker zemlja kljub najracionalnejši obdelavi ne more prehraniti vsega prebivalstva in je to prisiljeno, da si išče svoj kruh tudi v drugih gospodarskih panogah. Nemčija en miniature je Slovenija. Tudi naša zemlja je deloma agrarna. Toda dasi poljedelstvo in enako živinoreja pri nas še daleko nista tako razviti kot v severnih in zahodnih državah, nas li dve gospodarski panogi same na sebi nikdar in še ob tako ugodnih pogojih ne bosta mogli preživljati. Že od nekdaj so si Slovenci deloma služili svoj kruh z obrtjo in trgovino. Industrije se je — izrabivši naš žalostni politični gospodar — žal takoj spčetka polastil tujec. Osvobojeni tujca jarma, smo nepričakovano postali gospodarji na lastni grudi. Posrečilo se nam je malo docela nacionalizirati staro nemško industrijo in ustanovili smo, takorekoč čez noč, tepe vrsto cvetočih industrijskih podjetij. Le prekmalu pa smo uvideli, da si brez trdega boja ne bomo ohranili svojih pozicij. Časi so postajali vedno resnejši in razvoju industrije in obrti so se stavljale čimdalje večje zapreke na pot. Dosedaj smo ostali res še zmagovali, kar priča o spretnosti in naravni nadarjenosti naših ljudi. Kaka pa bo naša bodočnost, to je predvsem odvisno od nas samih. Imamo za soseda Avstrijo in Italijana, ki razpolagata oba sama z močno industrijo. Kot odjemalca prideta v poštev skoraj povsem le za naše surovine. Za nedogleden čas je tedaj našim industrijskim izdelkom, v kolikor jih ne konsumiramo doma, odprta pot samo na jugovzhod. Tu nam pa jako škoduje ekscentrična lega naše pokrajine. Predno dospel blago iz Slovenije v sredino naše države ali celo v še oddaljene kraje se vsled visoke železniške tarife neprimerno podraži. Podonavska ruža je znatno cenejša, tako, da je mogoče dostaviti blago v Beograd cenejše iz Pasave ne-

go iz Ljubljane. Umevno je tedaj, da se množe industrijska podjetja, ko imajo svoj sedež čim bližje središču države. S tem pa se tudi ojačuje naša konkurenca. Posebno neprijeteljsko razpoložena nam je ona na Hrvaškem, kjer so — kakor vse kaže — vsled nezadostnega odpora avtohtonega prebivalstva — zlasti ugodna tla za bohotni razmah tujezemskega kapitala. Kos bomo konkurenca le, če bodo naši izdelki kvalitativno prekašali konkurenčne, in če bomo ostali vedno strogo solidni in realni. Izboljšali bomo svoje fabrikate pa le, če se bomo pridno učili od razvitejših tujezemske industrije. Najprej jo skušajmo posneti, potem pa prekositi. Da postane znamka »Made in Slovenia« najboljša priporočilo za naše izdelke, ta cilj doseči, mora biti naš narodni ponos.

Naša trgovina, industrija in obrt slovi po pravici preko mej po svoji realnosti in solidnosti. Cuvajmo ta dobri sloves kot naš najdražji zaklad in iztrebimo iz naše srede brez usmiljenja vsakega, ki bi ga hotel oskruniti. Poštenost in solidnost vzpodbujata zaupanje, z zaupanjem pa pridobi podjetnik odjemalce in jih trajno priveže nase.

Končno ne smemo nikdar pozabiti, da je Slovenija v gospodarskem oziru enota in da so interesi vseh naših pridobitvenih krogov skupni, ki jih bo mogoče z uspehom varovati le, če se čim krepkeje in enotneje organiziramo.

Stojimo tik pred otvoritvijo III. Ljubljanskega velesejma, na katerem bomo položili javnosti račun, koliko smo napredovali od lani. Na dejam se, da bodo najvišji krogi, njim na čelu naš pokrovitelj Nj. Veličanstvo kralj, in vsi, ki bodo posejili velesejem, z našim delom zadovoljni. Naša skrb pa bodi ne prenehati stremeti po čim dalje večjem napredku. Nikdar nas ne smejo omamiti še tako veliki uspehi, da bi se odpočili na zasluženih lavorikah. Pomnimo, da je le v delu, v gibanju spas in življenje, v zastoju pa nazadovanje in pogin.

Janko Jovan.

Pomen Ljubljanskega velesejma za narodno gospodarstvo.

Pri nas imamo nesrečno navado, da dobiva vsaki pojav, tudi na gospodarskem polju, čim se rodi, strankarsko politično obeležje. Redko izjemo v tem oziru pa predstavlja Ljubljanski velesejem, dasi je to podjetje ustanovljeno na velikopoteznem temelju. Če nič drugega, kot že sama okolnost, da velesejem združuje gospodarske delavce, ki pripadajo sicer najrazličnejšim političnim strankam, ki pa se čutijo na velesejmu vsi doma, dokazuje, da smatra vsa Slovenija to lepo institucijo za tako pomembno, da jo je dvignila ven iz strankarskega boja in strankarske mržnje. Tu nihče ne sprašuje ali si pristaš SLS ali demokratske ali radikalne itd. stranke, ampak vsak vidi v razstavljalcih gospodarske borbe, ki se trudijo premagati nesčete težave in osamosvojiti Slovenijo v gospodarsko močno pokrajino in tega nam tudi naši sosede z juga in vzhoda ne zavidajo, temveč nas bratsko podpirajo.

Pred malo leti smo že imeli sicer nekaj industrije, a ta industrija je komaj vegetirala, največ pa se jo je nahajalo v narodno tujih rokah. Osvobojenje, ki ga nam je prinesla sicer nesrečna svetovna vojna, je pa združilo razmetane ude v krepko gospodarsko telo in mu dalo sistematične smernice za daljnji razvoj. Zveza slovenskih industrijev je pričela združevati industrije, se neumorno trudila, da podpira stremjenje mlade industrije in odstranjuje vse ovire, ki se stavljajo nasproti, išče zaščite proti tuji konkurenci in čuva, da centralne oblasti ne izdajo škodljivih in nepremišljenih odredb. Krona truda in marljivosti je Ljubljanski velesejem, ki je leta 1921 prvič odkril širni javnosti vspehe naših industrijev. Prvi velesejem je vspjel sijajno, drugi še boljše in tako je upravičeno upanje, da postane velesejem stalna letna izložba, ki bo širila ne le v naši državi, temveč tudi izven njenih mej, ugled slovenske podjetnosti in marljivosti.

Napad, kakor ga je priobčil zagrebški »jutarnji list« proti našim razstavam in naši industriji sploh, je izbruh klike, ki opazuje z zavistjo razvoj naše industrije. Taki izbruh škodoželjnosti dela ne morejo in ne smejo motiti in na stvar samo tudi ne bodo imeli nikdar vpliva, kvečjem ta, da podžgo še bolj vneto naših gospodarskih delavcev.

Velesejem pa ni le zunanji dokaz dela, temveč je v vsakem oziru veličastnega gospodarskega pomena in je odločilnega pomena za daljnji razvoj industrije.

Da more velesejem dosegaati svoj namen, je potrebno, da reprezentira vse, kar proizvaja naša industrija. Računati moramo z dejstvom, da so naši industrijski izdelki še vedno le deloma poznani v naši lastni državi. Dasi sta bila dosedanja velesejma v Ljubljani mnogoštevilno obiskovana od Hrvatov in Srbov, vendar nam carinski podatki pričajo, da se stekajo še milijoni dinarjev v inozemstvo za nakup izdelkov, ki se pri nas v obilni meri proizvajajo. Povdariti je treba, da so cene inozemskih izdelkov navadno višje od domačih in da kvalitativno nikakor niso boljši kot domači. Vzrok je, ker privatniki ne vedo, kaj vse morejo dobiti doma, ne vedo pa tega, ker si ne vzamejo truda, da bi se udeleževali izložb. Ni tedaj le obisk velesejma podučen radi spoznavanja razmer, temveč je koristen za obiskovalca samega, ker mu daje možnost, da si svoje potrebščine po ugodnih pogojih nabavi doma.

Velesejem je odlične gospodarske važnosti za državo samo, kakor tudi za oceno valute. Velikega pomena za državo in za valuto je trgovska bilanca. Veliko vzroka, da je naš denar v letih po ujedinenju v inozemstvu padel, leži v dejstvu, da nismo uvažali le, česar sami nimamo, temveč tudi industrijske izdelke, ki jih naša lastna industrija proizvaja. Imamo sicer še vedno pasivno trgovsko bilanco, a ta se od leta do leta zboljšava in se bo popravila tem bolj, čim večja bo naša domača industrija.

Velesejmi so šole za industrije same. Tu vidi vsak izdelke svoje konkurence in opazuje, kje treba še izpopolnitve. Na velesejmu spoznava industrija želje in okus odjemalcev in to vse bolje, kakor je mogoče pismenim potom. Na velesejmu se opaža, v katerih strokah je naša industrija še premalo zastopana in daje to spoznanje vspodbudo k ustanovitvi novih industrijskih podjetij. O resničnosti te trditve, nam je prinesel dokaze že drugi velesejem. Po preteku enega leta je bil že napredek tako velik, da je mogel vsak opazovalec ta razvoj takoj mahom opaziti. Brez stalnih vzorčnih izložb bi se industrija sicer tudi razvijala, ker industrijalizacija Slovenije je bila njena življenska potreba, a ta razvoj bi se vršil nesmotreno, enostransko, ne upoštevajoč stvarne razmere in potrebe.

Tretje leto še le se otvori letos Ljubljanski velesejem, vendar se obehta obisk ne le iz naše države same, temveč že naprej tudi obisk iz daljnjih krajev izven naših državnih meja. Ta pojav priča, da je Ljubljanski velesejem, dasi je naša industrija še le v razvoju, vendar že prekoračil značaj lokalne prireditve in nas seznanja z interesenti, ki poznajo dobro svetska tržišča.

O trgovskih vspehih Ljubljanskega velesejma nam nudi dosedanja statistika zelo povoljno sliko. Leta 1921, ko se je otvoril prvi velesejem, napravilo se je trgovskih sklepov v vrednosti 150 milijonov dinarjev, a že na drugem velesejmu se je vsota zvišala na 335 milijonov dinarjev. Če tudi bi se tekom enega leta vsi industrijski izdelki podražili za 50%, velikanskega napredka ni mogoče tajiti. Vspehi prvega velesejma so dali vsopodpudo industrijem, ki se istega niso udeležili, da so že na drugem izložili svoje izdelke. Tako je število razstavljalcev od prvega do drugega velesejma zrastle od 470 na 700, a tudi število obiskoval-

cev se je izdatno dvignilo. Dasi gre do vrednosti prodanih izdelkov v težke milijone, vendar ni to glavno, kajti še večjega pomena je, da si razstavljalci, ki so s prvo prodajo svojih izdelkov zadovoljili kupce, zagotovo krog stalnih odjemalcev. Naj industrijec še tako dobro uredi svojo reklamo in organizira ponudbeni del svojega podjetja, s tolikimi interesi kot na velesejmu, bo težko prišel v dotiko in reklama in potniki ga bodo stali ogromne vsote denarja, kar mu je na velesejmu prihranjeno. Dosedanja obiski velesejma dajo opravičeno upanje, da se imamo nadejati vnaprej še večjih, dokler bode uprava velesejma za prireditve imela toliko smisla in požrtvovalnosti, kot doslej. Ker pa prihaja precejšen del obiskovalcev velesejma ne iz radovednosti in ukaželjnosti, temveč iz trgovskih vzrokov, je gotovo, da bodo tudi trgovski vspehi, ki jih razstavljalci dosežejo na velesejmu, vedno večji, a to je pa ravno glavni gospodarski namen velesejma.

Trgovski pomen velesejma pa ni le, da seznanja z izdelki naše industrije naše sodržavljanke in jih privabi, da svoje potrebščine krijejo doma, temveč namen velesejma gre za tem, da privabi tudi interesente iz inozemstva. Res, da nimamo še tako močno razvite industrije, ki bi mogla zadostiti naši notranji potrebi vsepovsod, vendar pa imamo že danes posamezna industrijska podjetja, katerim so državne meje preozke, da bi mogle izrabiti celo svojo kapaciteto. Računati moramo dalje z dejstvom, da se naša že obstoječa industrija stalno razvija in da je zrastle število novih industrijskih podjetij od osvoboditve dalje že na stotine, vsled česar se približujemo hitreje, kot se splošno misli, potrebi precejšnji del domače produkcije zasigurati inozemskemu tržišču. Žal, da je pri nas ravno statistika zanemarjen otrok ter se ji premalo pazljivosti posveča, da bi se napredek v posameznih industrijskih panogah mogel tudi s številkami predočiti. Za ekspanzivno delovanje naše industrije so dani vsi pogoji, med drugimi nesrečna geografska lega, ker imamo za sosede države, kjer še davno ni znakov, da bi uspostavile svojim potrebam odgovarjajočo lastno industrijo. Že prva dva velesejma so posečali inozemci, in ni dvoma, da posečali inozemci, in ni dvoma, da bo ravno obisku inostranskih interesentov povečala uprava velesejma največjo pozornost in s pridobitvijo zunanjih interesentov podprla temelje razvoja naše industrije.

Tako vidimo, da je velesejem veličastna gospodarska industrija. Ista odkriva svetlo sliko o naši gospodarski moči, daje industriji smernice za daljnji razvoj in je najlepša reklama, da si industrija pridobi odjemalce. Pomen velesejma za narodno gospodarstvo je tedaj vsestranski, vsled česar je v interesu industrije, da se gre po dosedaj začrtanem potu naprej, to pa bo mogoče le, če mu ostanejo industriji zvesti in privabijo vsakokraj v krog razstavljalcev novo ustanovljena podjetja.

Dragotin Hribar:

Ljubljanska borza.

Preobrač in v zvezi z njim osvoboditev naših krajev izpod tutorstva tujerodnih mogotcev, sta izpremenila čez noč, do tedaj le provinci-jalno Ljubljano v važno središče ne samo upravnih in kulturnih naprav, ampak obenem tudi — že radi ugodne lege glede mednarodnega prometa — v mesto, v katero se je pričel vedno bolj in bolj stekati gospodarski in pridobitveni živeli Kranjske, Štajerske, Koroške in Prekmurja, tako, da je danes ne samo po imenu, ampak dejansko prestolica cele Slovenije.

Naraščanje število domače industrije, denarnih zavodov, trgovstva in pridobitvenega življa sploh, dalje osnivanje institucij, ki smo jih še

malo prej komaj po imenu poznali — nam je pa dokaz resnega truda domačih gospodarskih krogov, da zadostijo zahtevam in potrebam, ki jih je prinesel novi položaj, da se v tem stremjenju ni moglo ostati brez instituta, ki je takorekoč barometer gospodarskega življenja — brez »borze« — je umevno. Ravno te dni je pokazal tozadevni, poldrugoletni, trd boj prvi uspeh z ustanovnim občnim zborom — torej s formalno ustanovitvijo borze v Ljubljani, kateri pa, upam, sledi skorajšnja otvoritev!

Radi tega smatram za potrebno, razjasniti širšim krogom pojem »borze«, ker je ravno med ljudstvom v tem pogledu mnogo krivih naziranj — in ono navadno vidi v borzi nekako igralnico (Spielhölle), v kateri se pridobi ali pa izgubi v mahu »milijone«.

In vendar ni borza nič drugega, kot kraj, kjer se ob gotovem času shajajo trgovci vseh panog, ki imajo dostop v borzne prostore, da se dogovore o trgovskih poslih, nudijo in odkupujejo blago ter vrednote (vrednostne papirje, devize, valute itd.) po predpisanih pogojih in načinih — takozvanih uzancah.

Ta navada trgovskih sestankov v svrhu sklepanja poslov se lahko zasleduje nazaj v 13. stoletje in sicer je bilo to običajno v tem času že pri laških trgovcih v Genovi, Benetkah in Florenci; pa tudi na severu, predvsem pa v Bruegge, kjer so imeli največji trgovci raznih dežel svoja skladišča in zastopnike.

V tem mestu so se sestajali trgovci pred hišo obitelji z imenom »van der Beurs« ter se je tudi prostor pred to hišo imenoval »Beurs« ali »Burs« in se domneva, da prihaja od tod tudi ime »burza« ali »borza«. — Že v 15. stoletju so pa imenovali redne sestanke trgovcev za sklepanje kupčij v Antverpnu »borza« ter se je to ime potem tekoma 16. stoletja v vseh deželah udomačilo, edino Angleži rabijo mesto tega izraza besedo »exchange«, ter ima tudi v letih 1564/67 v Londonu ustanovljena borza ime »The Royal Exchange«.

S tem sem približno definirala pojem borze ter si sedaj pogledimo še prednost, ki je privedla pred tako davnim časom trgovstvo in pridobitvene sloje k trgovanju na borzi.

V prvem trenotku se bomo spomnili naših sejmov, ki imajo z borzo mnogo sličnosti, vendar z razliko, da se ti vršijo navadno neredno in na raznih krajih ter z robo, ki jo ima prodajalec trenačno na razpolago; medtem ko se pa pri borzi vršijo sestanki redno in dnevno, na

istem kraju, ter se trguje — med posebniki sestankov so ja vedno kupci in prodajalci — z robo, ki jo ni potreba imeti na mestu, samo da odgovarja glede kakovosti normiranim zahtevam ali takozvanim tipam.

Iz teh par besed vidimo že mnogo. Združitev ponudbe in povpraševanja na borzi regulira po starih narodno-gospodarskih načelih ceno blaga odnosno vrednot, ki se trgujejo. Stalen kraj in čas trgovanja pa pospeši vrhu tega promet na borzi, kjer vsak kupec lahko računa, da najde prodajalca ali obratno in ravno v tem bi rekel, vrši borza svojo najvažnejšo nalogo, ki ji je od strani najznamenitejših strokovnjakov prinesla označbo, da je srce celega gospodarskega organizma, da je zrcalo, v katerem se vidi ves ekonomski in gospodarski položaj naroda in njega trgovine.

Torej ne smemo prezreti, da je borza institucija občega blagra eminentne gospodarske važnosti, ne pa lukrativno podjetje gotovih krogov.

Kot tržišče mobilnega kapitala je borza privlačna sila trgovcev in industrijev in ne le domačinov, ampak vseh, ki se zanimajo za naše produkte, je torej institucija, ki se dotika najvažnejših interesov domače produkcije in konzuma ter zadostitve vseh povpraševanj po robi in vrednotah.

Kakor sem uvodoma omenil že lega Ljubljane govori za ozke trgovske slike z Italijo, Francijo, Švicco, Cehoslovaško, Avstrijo in Nemčijo ter se tudi naša trgovina v te kraje vedno bolj in bolj širi; pri tem pa vendar do danes še nimamo pravočasne in pravilne notacije cen blaga (bodisi sedaj roba kot taka ali pa devize, ki pridejo za mednarodno trgovino v poštev) ter smo radi tega le mnogokrat težko oškodovani — kar preprečiti bode tudi naloga naše borze.

Ako omenim samo še, da bode prenehal s pričetkom poslovanja naše borze veliki del odtoka našega denarja v druga borzna mesta, ki potuje sedaj v obliki raznih pristojbin in provizij v žepe po pretežju po preobratu iz Pešte in Dunaja med nas usiljenih nekrščenih privravnicev, ter ostal doma in tukaj s časom lahko zopet ustvarjal nova podjetja in kruh našim sinovom, mislim, da sem zadostil mojemu današnjemu namenu, čeprav ni to zadnja beseda, ki jo nameravam spregovoriti o borzi in njenem poslovanju.

Vsekakor bode pa pospešitev našega gospodarskega razvoja in javni blagor tudi geslo ljubljanski borzi.

Dr. Rudolf Andrejka.

Perspektive ljubljanskih velesejmov.

Ljubljanski velesejmi so solidna tvorba. Nastali so iz realnih potreb gospodarsko in kulturno vedno bolj razvijajoče se Slovenije in njenega središča, bele Ljubljane. Slovenijo prištevamo lahko brez samohvale, vsled solidnosti njene velike in male trgovine in obrti, vsled delavnosti in obče naobrazbe njenega ljudstva (95% pismenih so našli pri zadnjem ljudskem štetju) vsled izvrstnih komunikacijskih sredstev in izrednih naravnih krasot, evropskemu kulturnemu krogu, in ravnotako napravi Ljubljana, kakor je zadnjič ugotovil ugleden in nepristranski inozemec, izmed vseh jugoslovanskih mest na tujca najbolj evropski utis.

Ta pakrajina, ki živi predvsem od dela in sicer intenzivnega in organiziranega dela svojega prebivalstva, mora stremiti po tem, da jo spozna širši svet, predvsem bratski jugoslovanski, potem pa tudi mednarodni izven modro-belo-rdečih mejnih kolov.

Razdeljeni pred ujedinjenjem v sedem različnih pokrajin, se slovenski privredni krogi niti med seboj niso dobro poznali, nikar, da bi na zunaj nastopili kot enota. Ta cilj so zasledovali prvi ljubljanski velesejmi in ga tudi dosegli: Slovenci

sami in z njimi naši bratje Srbi in Hrvatje so spoznali, kakšna je njihova pridobitna in produktivna sila, koliko proizvodov, ki smo jih iskali v inozemstvu, je že dobili ravno tako dobro in poceni izdelanih med nami samimi, in koliko izdelkov je že takih, da se podamo z njimi v široko tržišče mednarodne konkurence. Ljubljana sama pa, ki leži edina med jugoslovanskimi središči na križišču treh svetovnih železniških prog (Trst — Dunaj — Praga; Beograd — Jesenice — Monakovo — Frankfurt; Beograd — Trst — Benetke — Pariz) je, kakor razglša urad Ljubljanskega velesejma povsem pravilno, pravi ključ do balkanskega trga. Ležeča kot najzadnejše kulturno in gospodarsko središče Jugoslavije, že popolnoma v zapadno evropskem kulturnem in gospodarskem obilježju, je vsled bližine morja in nadvse ugodnih železniških zvez, posebno pa vsled solidnosti svojega trgovstva naravnost poklicana posredovalka med evropskim zapadom in središčem ter med Balkanom.

A ljubljanski velesejmi imajo še večje naloge in širši pomen: Združenemu našemu pridobitvenemu in trgovskemu svetu dajejo vsako leto točno evidenco njegovega dela,

njegovih uspehov in napredovanj pa tudi dosedanjih pogreškov, vrzeli in pomanjkljivosti. Že letošnji velesemenj bo pokazal, koliko vrzeli, ki smo jih lani še občutili v domači produkciji, je izpopolnjenih, koliko eksportnih možnosti na novo otvorenih. Ljubljanski velesejmi nam pomagajo na odličan način razvijati in izpopolniti našo gospodarsko osamosvojo, ki ji mora — sedaj le še kot ideal zamišljena — slediti slovenska gospodarska ekspanzija, sprva po celi naši kraljevini, potem pa po vsem Balkanu notri do Levante.

Razveseljivi začetki tega razvoja se že kažejo: Naša lesna industrija se skuša otresti raznih nevrščenih in sebičnih posredovalcev ter dobiti neposrednih slikov z inozemskimi in prekomorskimi odjemalci, naša tekstilna industrija pa stremi v zvezi z realnimi češkimi in avstrijskimi podjetji za tem, da obvaruje domače konsumente onega, navidez cenejšega, a v resnici dragega, ker nevrščenega blaga, ki prihaja od nekod še vedno v velikih množinah k nam, in ki ga označujejo ljubeznivi inozemski importerji z nazivom »balkansko blago« (češč: za Jugoslovane je vse dobro). Ugledno podjetje »Vrt Džamonja« v Mariboru nam do na III. ljubljanskem velesejmu pokazalo in dokazalo, da nam tudi ni treba več importa južnega cvetja, za katero smo Jugoslovani dosedaj trsili milijone v inozemstvo, razstava naših slovenskih čipk pa bo našim damam, posebno onim iz Beograda in Zagreba, govorila glasni memento, da slovensko čipkarstvo lahko konkurira po svojih izdelkih z onimi iz Pariza, Bruslja ali Toleda in zasluži ter lahko zahteva večje podpore domačih krogov.

Na tretjem ljubljanskem velesej-

mu bode videli, kako raste slovensko delo, kako razvija smotreno in brez kričave reklame slovenska industrija in obrt svojo mlado moč. Ljubljanski velesejmi so postali tako forum celokupne Slovenije napram inozemstvu, ki imaje ne le velik gospodarski, ampak tudi reprezentiven in propagandističen pomen. Tega se danes zavedajo vsi privredni krogi. In zato so se in se bodo opustile vse razstavne priredbe, ki bi utegnile cepiti moči in uspehe naše celokupne industrije in obrti združene v ljubljanskih velesejmi. Tudi to je lep napredek v skupnem spoznavanju in organizaciji.

Ako se naša industrija, obrt in trgovina tesno oprime velesejmske uprave, kot svoje najmoderneje propagande se znajo v okviru ljubljanskega velesejma razviti danes še nepoznane, zelo koristne naprave, n. pr. stalno vzorčno skladišča za vse pridelke Slovenije, združeno z informacijsko službo in kupčijsko posredovalnico; velesejmski urad osnuje lahko poseben propagandni oddelek za pridobitev in informacijo tujcev, ki prihajajo v trgovskih poslih in spopolni s tem delo naših prometnih pisarn itd.

Vse ugodne in lepe perspektive za razvoj ljubljanskega velesejma navesti, bi segalo predač in bi se morda lahko očital piscu prevelik optimizem.

Z mirno zavestjo pa lahko trdimo, da ljubljanski velesejmi niso nikaka provincijalna priredba, kakor se je nekje čitalo, ampak krepka in zdrava organizacija, ki združuje vsako leto razstavjalce in kupovalce iz cele države, da rastejo naročila in kupčije vsako leto, da je ljubljanski velesemenj pridobil in obdržal glas realnega trga in da bo rasel in se razvijal mnogo lepše in hitreje, kakor je njegovim klevetnikom ljubo.

Ivan Jelačin, ml., Predsednik Zveze trgov. gremijev za Slovenijo.

Velesejmi in naša trgovina.

Institucija velesejmov je bila v prejšnjih letih našemu trgovstvu le malo znana, ker se v bivši Avstro-ogrski takih sejmov ni mnogo prirejalo, na ostale maloštevilne velesejme, dasi so bili svetovno znani kot n. pr. oni v Lipskem, pa naši trgovci sploh niso pohajali. Ko smo v novih razmerah v lastni narodni državi po političnem osvobojenju začutili nujno potrebo tudi ekonomske svobode, pričeli so naši industrijalci, obrtniki in trgovci v najlepšem sporazumu s prirejanjem ljubljanskega velesejma, ki je imel v prvem letu kot glavno nalogo, podati natančen pregled o stanju razvoja naše domače industrije in obrti. Služil je velesejmi v prvi vrsti naši industriji in obrti, da pokaže svojim odjemalcem - trgovcem vrste in kakovosti domačih izdelkov in da pripomore domačim producentom najti novih odjemalcev. Tudi konkurenčna možnost domače industrije in obrti je bila na velesejmi postavljena na preizkušnjo, v kolikor so se naših velesejmov udeležile industrije iste stroke v večjem številu oziroma tudi konkurenčne tvrdke iz inozemstva.

Istočasno pa je imela tudi naša trgovina praktične koristi od ljubljanskih velesejmov, ker je lahko vsak trgovec za svojo stroko našel med razstavjalci eno ali drugo tvrdko, s katero je navezal nove kupčijske stike, ki so mu nudili popolno in često večjo konvencijo, kot jo je imel pri prejšnjih zvezah z drugimi dobavitelji. Pa tudi marsikak izdelek je bil stavljen na ljubljanskih velesejmi na ponudbo, katerega domači izvor našemu trgovstvu sploh ni bil znan.

Na velesejmi se je pokazalo, da sta industrija in obrt navezani na trgovino in da leži skupni interes producenta in trgovca v tem, da se domači izdelek ob izpolnitvi vseh konkurenčnih pogojev razpečava s posredovanjem našega domačega trgovca. Industrijalec in obrtnik se ni dosegel svojega cilja s tem, da je izdelal po kakovosti prvovrsten in

po ceni izdelek, treba mu je tudi pravega in spretnega trgovskega zanosa v njegovo podjetje, ako hoče spraviti svoje izdelke v velikih množinah in po potrebi tudi hitro v denar.

Marsikatera industrija ima zahvaliti svoj mogočen razvoj srečnemu naključju, da je poverila razpečavanje svojih izdelkov agilnemu in spretnemu trgovcu, ki se je zopet v lastnem interesu brigal za velik podrobni odjem dotične robe. Imamo tudi mnogo praktičnih slučajev, da je naš trgovec baš vsled okolnosti, da je dosegel z intenzivno prodajo velik promet posameznih predmetov, prišel na misel ustanoviti si lastno tovarno za izdelovanje one robe, ki jo je prej v velikih količinah kupoval od raznih inozemskih dobaviteljev. Tako vidimo, da je trgovec ob enem postal tovarnar in je lahko v svoji osebi in svojem podjetju združil dovršenost in popolnost v komercialnem in tehničnem pogledu.

Uverjeni smo lahko, da bodo ljubljanski velesejmi tudi v bodoče služili našemu trgovstvu kot jako dobrodošla prilika, da si poišče na njih ugodnosti za svoje trgovske posle bodisi s pričetkom novih kupčijskih stikov, bodisi z ufrditvijo in s poglobitvijo dosedanjih zvez ali celo z vzpodbudo k novim industrijalnim ustanovitvam.

Omenjene prednosti pridejo lahko v korist našemu trgovstvu iz cele države, za trgovino v Sloveniji posebej pa smatramo ljubljanski velesejmi tako eminentne važnosti, da morajo naši trgovci tudi v bodoče stati s polnim razumevanjem ob strani naši industriji in obrti ob reševanju skupnih gospodarskih vprašanj in seveda tudi pri prirejanju ljubljanskih velesejmov v bodočih letih. Ljubljana je bila prvo mesto v naši državi, ki je s krepkim zamaškom pokazala pot našim gospodarskim delavcem in ob enem dokumentirala ostalim pokrajinam države, da imamo Slovenci resno voljo do treznega praktičnega gospodarske-

ga dela. Solidnost in dobro ime slovenske trgovine, ki je bila široko znana v preteklosti, naj preide tudi na našo bodočo generacijo, kakor tudi na našo mlado industrijo, ki naj se vzajemno podpira k še lepšem in uspešnejšem razmahu. Naj bi ljubljanski velesejmi zadobili tako slavno tradicijo v naši državi, kot jo uživa Lipski velesej, in ni se nam treba bati za nadaljni razvoj ali celo obstanek našega industrijskega in trgovskega gospodarstva v Sloveniji.

Engelbert Franchetti, Načelnik Želne zveze obrtnih zadrug.

Velesejem in obrtništvu.

Ze mnogokrat mi je ta ali oni izmed stanovskih tovarišev pri pogovorih o velesejmi v splošnem, a specijelno o važnosti velesejmov za obrtništvu nezaupno zmajal z glavo, češ, da na velesejmi ni prostora za malo obrt, da spada tja samo industrija in da od velesejmov ne more imeti obrtništvu nikake koristi. Priznati moram sicer, da se je to skrajno napačno naziranje izza prvega ljubljanskega velesejma že znatno izpremenilo, vseeno se pa v obrtniških krogih še vedno podcenjuje važnost, ki jo imajo velesejmi za nas obrtnike. Tega skeptičnega naziranja se moramo otrešiti, kajti narodnogospodarske funkcije, katere izvršujejo velesejmi so za obrtništvu iste važnosti, kakor industriji in to v materijelnem in v moralnem oziru.

O obrtništvu se ne vodi pri nas še nobene statistike. Ne vemo kako so zastopane pri nas posamezne stroke, ne vemo niti katere stroke nam manjkajo. Velesejem nam nudi v tem oziru dasi ne popolno, vendar pa zadostno sliko, da si moremo ustvariti vsaj površen pojem o stanju našega obrtništvu.

Marsikdo je še pred letom začuden gledal, kaj izdelujejo naši obrtniki in marsikdo bo na letošnjem velesejmu pri posameznih našel razstavljene predmete, ki jih potrebuje in katere je dosedaj uvažal iz inozemstva. Ta funkcija velesejma je baš za obrtništvu neznanse važnosti. V mali obrti skoro ne poznamo cenikov in tudi reklame po časopisju so nam takorekoč izjema. Zato nam bo nudil najugodnejšo priliko, da seznamimo širše kroge s svojim delom ravno velesejem. Znano mi je, da so nekateri obrtniki, ki so pred letom razstavili svoje izdelke na velesejmu, dobili toliko naročil, da so bili z izgotovitvijo teh naročil zaposleni skozi mesece.

Večkrat sem tudi slišal opazke, da se je na lanskem velesejmu napravilo veliko hibo v tem, da se je pravilo poleg industrijskih izdelkov tudi izdelke obrtnikov, ene poleg drugih. Ne mogel bi trditi, da je bilo to pogrešno, nasprotno s tem je bila dotičnim obrtnikom dana najlepša prilika, da pokažejo razliko med ročnim delom mojstra in tovarniškim delom industrijalcev. Obrtnik bo pokazal, kako se zna prilagoditi zahtevam posameznikov, kar ne bo pri tovarniškem načinu izdelovanja nikdar mogoče.

Obrtnik bo dobil na velesejmu bodisi od razstavljenih izdelkov drugih mojstrov enake stroke, bodisi od kritike obiskovalcev pobude in inicijative za uspešnejše in intenzivnejše delo. Tudi bo našel na velesejmu najlepšo priliko za nakup orodja in drugih potrebščin. Na velesejmu bo videl nove stroje, ki bi mu utegnili koristiti, pospešiti način izdelovanja in razširili njegov obrat.

Važnost velesejmov za razvoj obrtništvu je že na podlagi gornjih dejstev v zadostni meri dokazana in želeu bi bilo le, da bi se drugoletnega velesejma, ki bo združil delavnost cele Slovenije, udeležilo tudi obrtništvu v meri, ki odgovarja številu slovenskega obrtništvu in njegovi faktičnemu položaju.

Dr. Vane Radej:

Praktična izkustva češko-jugoslovanske trgovine.

Pretekle mesece so se pričele trgovske zveze, ki so bile lansko in predlansko leto med našo državo in Čehoslovaško skoro docela prefrgane v pogledu uvoza iz poslednje države, zopet obnavljati. Posledica tega je predvsem iskati v dejstvu, da so cene industrijskim proizvodom v CSR že toliko padle, da čehoslovaški producenti zamorejo vzdržati meunarodno konkurenco. V vseh strokah obsežne češke industrije sicer tega ni konstatirati, vendar se opaža tudi v teh, v trgovini izločenih panogah, lahak napredek. Češka, ki je lahkorečemo, v tekstilni industriji že skoro osvojila prejšnje pozicije, ima med drugimi v železni stroki in industriji z gospodarskimi stroji še danes nevarnega tekmeča v Nemčiji. Češko lahko sicer smatramo kot najresnejšega konkurenta ogromne nemške industrije na evropskem kontinentu. Ta industrija je že pred vojno uspešno tekmovala z njo in je takoj po končani vojni sveža začela tekmovali. Dolgo časa je češka industrija uspevala napram nemski industriji, šele zadnje dve leti pa se je Nemčiji posrečilo, da iztisne češko industrijo iz onih tržišč, v katerih je ta zadnja dominirala, tako tudi iz našega trga. Razlog tem pojavom ni bilo moraa dejstvo, da je nemška industrija boljša od češke, temveč, da je nemška valuta strašno padla in da je v tej periodi neprestanega padanja valute, nemška industrija mogla proizvajati, plačujoč delavsko moč vredneje, kakor je odgovarjalo vrednosti valute na svetovnem trgu in radi tega, ker je Nemčija imela po ceni kupljene stare zaloge surovin na razpolago. To je glavni vzrok, da je prišla Češka v težko industrijalno krizo, ki se je povečala še s tem, da se je njena valuta na svetovnem trgu učvrstila. Drugi resen konkurent Češke v naši državi je Italija. Le ta je zadnje dve leti s svojim, seveda manj vrednim blagom, kakor s tekstilnim po večini preplavila naš trg. Italijani so že takoj v začetku postavili nizke cene za njihovo blago, s katerimi so polagoma okupirali trg in izpodrinili na ta način Češko. Naša trgovina, osobito še kupujoči del občinstva pa je kmalu jela razlikovati boljše ze s Češko. Da se te zveze pospešikvalitete italijanske. Zato se kakor že goraj rečeno, vračajo stare zveze z Češko. Da se te zveze pospešijo in ukrepijo je treba vsestranskega dela in dobre volje na češki strani, kakor tudi na strani naših trgovcev. Ena in najglavnejša stvar se ne sme pustiti z vidika. V gospodarskih vprašanjih neha vsaka sentimentalnost. Tu velja samo trezno in pametno uvaževanje o koristi in izgubi. V teh stvareh odločajo samo stvarni interesi, nikakoršno navdušenje in nakakršne iluzije. Radi tega bodo imeli na polju gospodarskega zblizanja med našo in češko državo samo oni koraki uspeh, ki bodo odgovarjali tem pogojem. Eden izmed teh korakov je absolutna trgovska realnost, solidnost in poštenje in to v najmanjših stvareh. Vsak tudi najmanjši prestopok v tej smeri ruši medsebojno zaupanje in to je v stanju škodovati za dalje časa. Češka industrija mora naprej, kakor dosedaj, izdelavati dobre izdelke trpežne kvalitete. Mikavost po kvaliteti italijanskega blaga mora zginiti, ker bi sčasoma zaupanje v dobro češko blago prenehalo. Glede cen vidimo, da so začetkom tega leta iste padle in da se češka industrija mnogo trudi, da bi prodala svoje proizvode za vsako ceno, dokler to dovoljujejo proizvodna bremena. Ta novelizacija cen in njih stabilizacija bode imela primeren vpliv na medsebojno trgovino. Druga in najvažnejše vprašanje, ki se tiče i Čehoslovaške i nas je stabilizacija valute. Čehi so pri nas izgubili ogromno denarja v času, ko je jela njih valuta rasti oziro-

ma naša padati. Predbacivati našim trgovcem v tej točki nesolidnost ni na mestu in je neopravičeno, ker niso naši trgovci zakrivilji tako nenavadno in hitro dviganje češke valute. Od začetka letošnjega leta, pa je češka krona primerno stabilna in so radi tega odpadle nadaljne izgube. Enako je dolžno naše trgovstvo hvalo pametni politiki našega finančnega ministra Dr. Stojadinovića. Z primerno stabilizacijo dinarja, ki jo je izvršil za časa njegovega ministrotvanja, je našim trgovcem mnogo pripomogel in nima sumnje, da bode njegova metoda uspela, ker je situacija v celini povoljna. Obvaroval bo z njegovim delom tudi ugled naših trgovcev in države same.

Glede nadaljnega gospodarskega zblizanja s češko industrijo je le tej nasvetovati, da se reorganizirane njeda izvozna metoda, ki jo konstatiramo osobito pri večjih industrijah in sicer ta, da se njihovo blago dirigira preko Dunaja. Nekateri češke tovarne imajo tam še vedno svoja konsignacijska skladišča, mesto da jih prelože k nam in tako stopijo v direktno zvezo z našimi trgovci.

V Ljubljani imamo tvrdko »Čehojug« (pisarna v palači Ljubljanske kreditne banke), ki zastopa razne čehoslovaške industrije na tukajšnjem trgu in nudi trgovcem na podlagi raznovrstnih vzorcev direkten nakup češkega blaga. Ta tvrdka vodi nadalje velike tovarniške zaloge češke industrije v tekstilni in stekleni stroki, kar je posebej važno omeniti, ker je s tem našim trgovcem omogočen takojšen nakup in prevzem blaga po tovarniških cenah. V tem slučaju so izključene tudi vsake valutne izgube, ki so jih že naši trgovci utrpeli. Z ozirom na to je pričakovati češkim industrijalcem, da ustanovijo nadaljne tovarniške zaloge na tukajšnjem trgu, kar bi imelo za nje gotov in siguren uspeh. — Končno bi bilo potrebno svetovati češkim industrijalcem, da nas posestijo in da se z njimi osebno spoznamo, kar bi medsebojno trgovino samo pospešilo. Gospodarski odnošaji med našo in češko državo ne dovoljujejo, da ostanemo eden napram drugemu v gospodarskem pogledu bolj tuji, kot napram drugim narodom, kakor takim, ki niso naši prijatelji.

Prihod ministra trgovine in industrije.

V petek ob 10.45 je dospel v spremstvu šefa svojega kabineta v Ljubljano Dragolin Kajič, da otvori danes osebno III. ljubljanski velesejem. Na kolodvoru so ga pozdravili veliki župan dr. Lukan, dvorni svetnik dr. F. Marn, predsednik Trgovske in obrtne zbornice g. Ivan Knez in I. tajnik g. dr. V. Murnik v imenu trgovske in obrtne zbornice za Slovenijo, predsednik velikega sejma g. Fran Bonač, v imenu Zveze industrijalcev in Centrale industrijskih korporacij g. dr. Fran Windischer in tajnika industrijske Zveze inž. Milan Šuklje in dr. Golia, nadalje ravnatelj Trgovske šole gosp. dr. Böhm.

Gospod minister dr. Kojič je bil na kolodvoru pristrčno pozdravljen ter je nato takoj izrazil željo, da obiše Trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani in »Zvezo industrijalcev«. V zbornici je gospoda ministra iskreno pozdravil predsednik g. Ivan Knez, za kar se je gospod minister toplo zahvalil in izjavil, da vidi v zborničnih članih svoje sodelavce. Gospod dr. V. Murnik mu je nato razkazal celo zbornično pisarno, ureditev dela ter mu predstavil vse uradništvo. Gospod minister se je inten-

zivno zanimal za zbornično delo ter pohvalil metodično delo v zbornici. Nato je gospod minister želel, da obiše Zvezo industrijalcev ter je takoj v spremstvu številnih predstavnikov naše industrije in trgovine odšel v prostore Zveze industrijalcev. V imenu štajerskega privrednega sveta je pozdravil g. ministra g. Ivan Rebek. V Zvezi industrijalcev je nagovoril g. ministra v imenu predsedstva g. dr. Fran Windischer, povdaril je važnost industrije in obrta za Slovenijo ter prosil g. ministra, da podpira organizacijo industrijalcev v njenih prizadevanjih. Nato je predstavil g. ministru prvega tajnika g. inž. Milana Šukljeja, ki si je stekel posebne zasluge za organizacijo naše industrije v celi državi. G. ministru so bili nato predstavljeni: tajniki g. dr. Golia, dr. Goričnik ter vsi ostali Zvezini uradniki. G. minister se je v daljšem govoru zahvalil za pristrčen sprejem, povdarjajoč mogočne reurse naše lepše domovine ter potrebo, da se v naši državi, ki ima v vsakem pogledu najlepše izgleda za srečno gospodarsko bodočnost, harmonično izpopolnjuje poljedelstvo z industrijalnim-trgovskim delom. V Zvezi industrijalcev je g. minister imel priliko pohvalno izraziti se o slikah kralja in kraljice, ki jih je pravkar izvršil naš akad. slikar g. Vavpotič.

Po teh dveh posetih je g. minister takoj odšel v oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani, kjer mu je šef tega oddelka dvor. svet. g. dr. Marn razkazal svoj urad in predstavil uradništvo. Z veseljem beležimo, da je g. ministra trgovine in industrije dr. Kojica prva pot v slovenskem gospodarskem središču vodila v naše trgovske, obrtniške in industrijske kroge. Trgovinsko ministrstvo je žal dolgo samevalo. Naša iskrena želja je, da more novi g. minister, čigar energija in odločnost sta poznani, na svojem važnem mestu izvesti svoj lepi program. Naši trgovski in industrijski krogi z veseljem pozdravljajo g. trgovinskega ministra v Sloveniji. Nadejajo se, da v njem dobe krepko podporo za svoje upravičene interese.

Olje za pisarniške stroje THE REX CO., LJUBLJANA.

Razno.

V teku enega tedna si lahko ogledate ljubljanski in praški velesejem, ker se oba vršita ob istem času. Znižana vožnja za vse vlake v Jugoslavijo in Čehoslovaški. Znižane pristojbine za vizum. Posebni direktni vlaki med Prago in Ljubljano. Brezplačna pojasnila daje Aloma Company, d. z. o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3 in Čehoslovaški konzulat, Ljubljana, Breg 8.

Dobra letina sliv v Bosni. Kakor poroča trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu tukajšnji zbornici, so oboji za letošnje kompanjo sliv v Bosni povoljni. Pričakuje se, do bo letina zelo dobra in da bo znašala, ako ne bo elementarnih nezgod približno 25.000 vagonov surovih sliv. — Z ozirom na to, da vplivata toplota in vlaga prav dobro na normalni razvoj ploda, bo letošnji pridelek popolnoma dozorel in bo blago sočno, posebno okusno in bo vsebovalo zadostno oladkorja. — Od letošnjega pridelka se bo uporabilo: okoli 200 vagonov za domačo potrebo in za potrebo lokalnega tržišča, okoli 500 vagonov se bo izvozilo v surovem stanju kot izbrano delikatesno blago, okoli 300 vagonov se bo uporabilo za izdelovanje pekmeza, okoli 8.000 vagonov surovih sliv se bo posušilo, kar bo znašalo okoli 2.000 vagonov suhih sliv. Ostalo se bo pa porabilo za kuhanje žganja. — Vsi merodajni faktorji in prizadeti krogi so ukrenili potrebne korake, da bo kakovost letošnjega pridelka prvovrstna. — Informacije o vsih vprašanjih, ki se tičejo trgovin s slivami, daje trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu.

Produkcija fižola. Pridelek fižola je v naši državi, a posebno v Srbiji dovolj velik. Celokupna posejana površina znaša v tekočem letu 75 ha s celokupnim donosom, računajoč letino za 15%

boljše nego lansko leto, okoli 415.000 meterskih centov fižola. Od te količine pripada samo na Srbijo okoli 38.500 ha, s približnim donosom 194.300 meterskih stotov. V razmerju s površino pridelava poleg Srbije, največ fižola Slovenija, katere letina znaša 50.000 meterskih stotov. Najmanj pridelava Crna gora, v približnem iznosu 1500 meterskih stotov.

† Dr. Vladimir Štampihar.

Včeraj so položili v Kranju k večnemu počitku truplo dr. Vladimira Štampiharja, ki je v najlepši dobi svojega življenja podlegel dolgi bolezni, ki si jo je nakopal med vojno pri vojaki. Pokojni je bil sin umrlega dr. Valentina Štampiharja, odvetnika v Kranju. Po dovršenih gimnazijskih študijah v Kranju je pokojni obiskoval juridično fakulteto dunajske univerze. Med študijami je bil vpoklican k vojakom, kjer je pa zbolel na pljučnici in bil po daljšem bolehanju odpuščen. Leta 1917 je položil doktorat in nato vstopil v službo najprej k Žitnemu zavodu na Dunaju, potem k trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Vsled bolezni je moral letos spomladi zapustiti službo. Naselil se je doma v Kranju, kjer je v sredo preminul. Pokojnik je bil zvest sotrudnik našega lista. Dasi je v zadnjem času pod vplivom težke bolezni vidno pešal, je vendar vest o njegovi nepričakovani prerani smrti iznenadila vse njegove znance. Bil je nadarjen uradnik, ki si je z izvanredno dobrodušnostjo in uslužnostjo znal pridobiti simpatije vseh, ki so ga poznali. Pač kruta usoda, ki terja tako mlado življenje! Bodi mu ohranjen časten spomin!

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA
ima stalno v zalogi vsako množino
Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

OPOMBA UREDNIŠTVA.

Članka »Zborovanje Centrale industrijskih korporacij v Beogradu« ter »Izvojni kongres v Beogradu« nam je poslal g. dr. Fran Windischer, ki je bil izbran podpredsednikom na izvozniskem kongresu v Beogradu.

Iz naših organizacij.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani si usoja tem potom opozoriti vse p. n. trgovce, industrijalce, denarne zavode in ostale podjetnike in imejitelje pisarn (odvetnike, notarje itd.), kakor tudi se privatne nameščenice, da društvena posredovalnica še vedno posluje. Kdor išče trgovsko osobje ali službo naj se obrne na društveno posredovalnico, ki posluje v društvenih prostorih v Ljubljani, Gradišče 17/1. Posredovalnica posluje za delodajalce, društvene člane in vajence brezplačno, za ostale pa proti odškodnini. — Ob enem se vabi p. n. poslodavce in nameščenice za čim obilnejši pristop k društvu. Društvo izdaja svoje glasilo, v kratkem priredi več izletov v svrhu ogleda industrijskih podjetij, v zimski sezoni poučuje tečaje in predavanja, plesni tečaj in januarja meseca običajen »Merkurjev« ples. Društvo se tudi sicer vsestransko udeležuje, ima svojo knjižnico, izdaja strokovne knjige, skrbi za vajence itd. Pojasnila daje v društveni pisarni vsak delavnik od 9 do 12 in od 3 do 6 ure.

Naznanilo trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Oddajo se takoj lepo urejeni lokali za mešano trgovino ev. tudi filijalko v lepem prometnem, industrijskem kraju na Spod. Štajerskem z vso upravo in slonovanjem, kakor tudi uprego v hiši; 15 minut od kolodvora, pod ugodnimi pogoji. Informacije daje: Franc Korun, tajnik južno - štajerske hranilnice v Celju.

Trgovski naraščaj. Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani se je v času pred vojno hvalevredno brigalo tudi za trgovski naraščaj, in le obžalovati je, da je vojna prekinila to človekoljubno delo. Med vojno in po vojni se je ta akcija žal opustila in posledice tega so vsepovsod vidne. Trgovski naraščaj je danes prepuščen zgolj sebi in usodi in v tem liči velik vzrok, da dandanašnji trgovski nastavljenici tudi v službenem oziru ne odgovarjajo stavljenim zahtevam. Omenjeno društvo je ta kvaren vpliv uvidelo in kakor čujemo, se je ponovno začelo zanimati za vajeniško vprašanje, katero se namerava rešiti na ta način, da se bode uslovovalo stalno zavelišče, kjer se bodo trgovski vajenci v prostem času pod nadzorstvom shajali in se bo skrbelo za pouk in izobrazbo, za duševno vedrost in telesno krepkost vsega tega

mladega cvetja. Akcijo kar najtopleje pozdravljamo in ji želimo obilo uspeha. Želimo pa tudi, da pridobitni krogi za to akcijo, ki bo stala veliko denarja, v kolikor mogoče največji meri prispevajo, saj podpirajo s tem svojo stanovsko stvar v prosep naše narodnogospodarske sile.

Iz kongresa izvoznikov v Beogradu.

Koncem kongresa se je delegat ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice g. dr. F. Windischer oglašil k besedi in rekel, da so se zastopniki iz Slovenije radostno odzvali pozivu beograjske trgovske komore. Ako število udeležnikov ni bilo večje, je razlog v tem, da je naš gospodarski svet okupiran s pripravami za ljubljanski veliki semen. Delegati so dolžni najlepšo zahvalo beograjski posestrimi, za ljubeznivi sprejem ter za tako bratsko gostoljubnost, da se počulijo v stolnem Beogradu, kakor v domačem krogu. Beograjska komora je pogodila baš pravi čas za kongres izvoznikov, ki mora po svojih važnih ugotovitvah imeti najboljši vpliv tako na inozemstvo, kakor na razpoloženje v domovini. Kongres je ugotovil mogočno kapaciteto naše agrarne in industrijske produkcije. Ugotovljene impozantne količine, ki bodo na razpolago za našo eksportno kupčijo, morajo dvigniti tudi našo samozavest. Premalo je pri nas še zupanja v našo moč, premalo tudi v naš novec. Previsoko pa je pri nas zaupanje v tuje stvari, dasi je bilo to zaupanje prav zadnji čas drago plačano s težkimi izgubami pri nemški marki. Sedanji kongres je za nas največje važnosti, ker sta prvič skupno v naši prestolnici sodelovali v složnem delu izvozna trgovina in organizirana industrija. Kongres je dokazal, kako velike važnosti je že v naši državi industrija in kolika je njena tvorna sila tudi za eksportno kupčijo. Za Slovenio, kateri agrarna produkcija ne zadošča, je industrijski zaslužek posebne važnosti. Brez industrije Slovenija nima obstanka. Naši gospodarski krogi niso separatisili. Žele si krepke in jake države in vedo, da je v močni državi dana največja garancija za uspešno trgovsko in industrijsko delo. V našem političnem nam privrednikom dandanes mnogokaj ne prija, imamo pa trdno vero,

da prebrodimo težave. Današnje novine javljajo, da je naš kralj posejil katoliški shod v Ljubljani, kjer ga je narod oduševljeno pozdravljaj na vsej poti. Je to vesel dogodek in mora le ugodno vplivati na urejenje naših političnih razmer. Beograjski komori, njenemu vodstvu, osobito gospodu predsedniku in podpredsedniku velja naša najlepša zahvala za idejo in za uresničenje ideje kongresa. Gospoda sta s svojim večim in taknim vodstvom dosegla prav vzgleden potek prve skupne manifestacije naše izvozne trgovine in naše industrije. Naša želja je, da v interesu povzdige našega gospodarstva oslonejo kongresi izvozne trgovine stalna uredba v naši domovini.

Veletgovina
A. Šarabon
v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deže'ne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

MANA

tovarna kanditov in
mlenje soli in dišav
družba z o. z.
v Ljubljani

priporoča po najnižjih cenah
vsakovrstne kandite, zmleto
morsko sol in zmleti sladkor

Paviljon 475

VI. VZORČNI VELESEMENJ V PRAGI

Trgovci, posetite!

od 2. do 9. septembra 1923

Trgovci, posetite!

Znižana vožnja po jugoslovanskih in čehoslovaških železnicah. Znižana pristojbina za vizum. Direktni posebni vlaki med Prago in Ljubljano.

Pojasnila daje:

Pojasnila daje:

Čehoslovaški konzulat, Ljubljana, Breg št. 8.

Aloma Company d. z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

ZALOGA PRI
I. C. KOTAR, Ljubljana.

Veletgovina
GREGORC & VERLIČ
LJUBLJANA

priporoča
špecerijsko,
kolonijalno
blago
in
vsakovrstno
žganje.

Zahtevajte cenike!
Telefon 246.
Brzjavke: Grellč.

TVRDKA
A. VOLK, LJUBLJANA

VELETRGOVINA ŽITA IN MLEVSKIH IZDELKOV
priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične
moke najboljših banaških mlinov, otrobe,
koruzne in ajdove izdelke, kašo,
ječmenj, nadalje pšenico,
koruzo, oves, fižol in
druge poljske
pridelke.

Telefon št. 440.

Brzjavaj: Volk.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Naročajte in širite „TRGOVSKI LIST“!

ZASTOPNIK NA SEMMU

SANA

ZASTOPNIK NA SEMMU

Tvornica čokolade d. z o. z.

Hoče - Maribor

Najfinejše vrste čokolade in kakao.

Kvaliteta najboljša! Cene ugodne!

Vafelne in Karlovarske oplate, najfinejše čajno pecivo, čisti štajerski malinov sok priporoča

Ivan Pelikan
I. MARIBORSKA SLAŠČIČARNA
Maribor,
Gosposka ulica 25.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Leop. TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Naprava kompletnih elektrarn. Zaloga raznih motorjev, svetilnih teles, žarnic in inštalacijskega materiala.

Načrte in proračune na zahtevo.

KOLESA

NAJBOLJŠA NUDI

J. GOREC

LJUBLJANA

PALACA LJ. KRED. BNK

Iv. Perdan

Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Glavni založnik Ciril in Metodovih vžigalic, nudi po najnižji dnevni ceni kavo, riž, testenine, najfinejše namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo špecerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vse popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Gradbeno podjetje
Ing. Bukić in drug
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

Telefon šte. 415 — Poštno-čkovni račun 11.428.

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodno in nadtalno ter umetno tesarstvo.

Parna žaga in strojne delavnice.

Prevzemam po danih, kakor hudi po lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtnice ulice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. Stopnice, dekorativne strope ter dekorativne stenske opaže. Za razne industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste razpetine od 12 do 15 metrov.

Razstava v paviljonu za stavbeno stroko in lesno industrijo.

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

**: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristinega vina.**

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Srbska domača ročna industrija čilimova za kompletne jedilnice spalnice in pisarne v Pirotu

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra cesta 4

MANUFAKTURA

Na drobno! Na debelo!

ČUČEK & LOESCHNER

STRNIŠČE PRI PTUJU

TVORNIŠKA IZDELAVA VSAKOVRSNIH UR IN GRAMOFONOV, KAKOR TUDI ELEKTRIČNIH REFLEKSIH SVETILK IN APARATOV ZA BRITJE NAJBOLJŠE KAKOVOSTI

— PAVILJON NA RAZSTAVI —
EDINO PODJETJE TE STROKE.

TISKARNA MERKUR

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, pravila, koledarje, posetnice

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DELNIŠKA DRUŽBA
Ljubljana

Tiska trgovske in uradne tiskovine, pisemske kuverte in druge tiskovine

Simon Gregorčičeva ulica

SIEGEL & DRUG

D. Z. O. Z.

TKALNICA PLATNENEGA I BOMBAŽNEGA BLAGA

SVITAVY

WIEN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. ŠT. 31.

Paviljon H 298.

Telefon 719.

VOLTA
D. D.

tovarna električnih žarnic

MARIBOR

Koroška cesta št. 27

izdeluje vsakovrstne elektr. žarnice najboljše kakovosti po najnižjih cenah.

Razstavi v lastnem paviljonu na „Ljublj. velesejmu“.

Industriji Trgovci oglašajte v „Trgovskem listu“!

**Adaptirajte Vaš auto!
Vozi brez bencina!
Kuri z domačim ogljem!**

Štedi 90%

Oglejte si auto na velesejmu.

„Jugo Hag“, Ljubljana
Bohoričeva ulica šte. 20. -- Telefon 560.

Ljubljanski velesejem paviljon J 394

INDUS D. D. preje CARL POLLAK

Tovarna usnja in usnatih izdelkov Kranj, Ljubljana, Vrhnika
Centralna pisarna Ljubljana, Sv. Petra cesta 68. - Tel. 528.

I. INDUSTRIJA USNJA.

- A. Vegetabilno (čreslostrojeno usnje):**
- kravine, rjave, črne in chagrin ter za mehove in strehe,
  - kipst,
  - teletine,
  - ovčine in kozine:
    - mazane, rjave in črne,
    - barvane, za mobilije, tapeciranje in konfekcijo;
  - vachettes:
    - za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
    - za izdelavo nogometnih žog,
    - za izdelavo razne usnjate konfekcije;
  - svinjine (specijaliteta):
    - za fino jahalno opremo, barvane ali naravne,
    - za kovčege,
    - za mobilije in galanterijsko konfekcijo (portemonnais, portefeuilles in knjigoveštvu);
- 7. podplati:**
- trovloženi hrastostrojeni podplati,
  - vache;
- 8. croupioni za izdelavo transmisijskih jermenov:**
- specijalno strojeni (angleški sistem),
  - hrastostrojeni.
- B. Chrom-usnje:**
- box-calf, črno in barvano,
  - chevreaux,
  - chevrette,
  - chrom-usnje za izdelavo nogometnih žog,
  - chrom-usnje za izdelavo jermenov.
- C. Galun-usnje:**
- za izdelavo vezilnih in šivalnih jermenčkov
- D. Lak-usnje:**
- box-calf,
  - chevreaux.

II. INDUSTRIJA USNJATIH IZDELKOV.

- A. Čevljarski izdelki:**
- čevlji za strapac,
  - čevlji za rudnike,
  - čevlji za sport in nogomet,
  - čevlji po vojaškem vzorcu,
  - sandale.
- B. Konfekcija transmisijskih gonilnih jermenov:**
- specijalni stroji,
  - hrastov stroj,
  - chrom-stroj,
  - jermenci za šivanje in vezanje transmisijskih jermenov.
- C. Konfekcija za**
- dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom- in lak-usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

Ne pozabite

si na ljubljanskem velesejmu ogledati v paviljonu „I“ števil. 387 kožne izdelke

„PETOVIJE“ usnjarske industrije v Ptuj, ki izdeluje poleg vseh vrst usnja tudi čevlje od priprostil do najelegantnejših, posebno good dear čevlje, ki jih ne izdeluje nobena druga tvornica v Jugoslaviji; dalje galanterijsko in možnjarko blago, n. pr. ženske torbice, listnice, dokolenke (gamaše), krasne in nenavadno trpežne kovčege vseh vrst in velikosti itd. Cene solidne!

Tovarna kanditov FR. ROZMAN

Maribor, Aleksandrova c. 57
priporoča

VSE VRSTE KANDITOV (BONBONOV)
po najnižjih tovarniških cenah.
ZAHTEVAJTE CENIK!

Brzjavke: Globus Vrhnika. Telefon inter. Vrhnika 10.

Konzervna tovarna GLOBUS na Vrhniki pri Ljubljani

priporoča vse mesne konzerve, paštete in druge mesne izdelke. Naznanja, da je pričela letos z izdelovanjem sadnih in sočivnih konzerv. Sprejema naročila za izdelovanje pločevinastih doz.

Na velesejmu lasni paviljon.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku

izdeluje

- UMETNA GNOJILA
- ZVEPLENO KISLINO
- SOLNO KISLINO
- SOLITRNO KISLINO
- KRISTALNO SODO
- PRALNI PRAŠEK
- GLAUBERJEVO SOL
- GRENKO SOL
- KALIJEV SOLITER
- NATRIJEV SOLITER
- ZGANO APNO
- ŽELEZO-OKSIDNE BARVE
- STENSKÉ BARVE
- KREMO ZA ČEVlje
- »NEOSAN«, »NEO NOIR«, »ADMIRABEL«
- MAST ZA USNJE
- PISALNE TINTE v raznih barvah
- BARVE ZA ŠTAMPILJE
- MODRILA ZA PERILO
- VAZELINO
- OLJE ZA ŠIVALNE STROJE
- CISTILA ZA KOVINE
- PARKETNI VOSEK

Na velesejmu paviljon „E“ št. 14!

Patria Cognac Medicinal

Ljubljanski velesejem
Pavillon L, stanica 481

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezenine, svilo, tehnične decimalne in balancne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporoča se:
Specerijska in delikatesna veletrgovina in na novo urejena zajutrkovalnica

T. Mencinger

Ljubljana
Sv. Petra cesta števil. 43
najdvoristu, vhod tudi iz Komenskega ulice
Pražarna za kavo z električnim obratom

Oglašajte v „TRGOVSKEM LISTU“!

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.
Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 379

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Pristopajte kot član k društvu Trgovska Akademija!

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj, občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del ter za pokrivanje streh. Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. — Proračuni brezplačno in poštne prosto. — Popravila točno in po najnižji ceni. Pločevinasta ambalaža, kakor kanje za firmež, olje, bencin, doze za barve, :::: kandite in konzerve. ::::

Ne smete opustiti, ne da bi posejili

SINGER

oddelek št. 155
na ljubljanskem velesejmu

Vse vrste kleparska, kotlarska in vodovodno-inštalacijska dela izvršuje najhitreje in solidno

PROD. ZADRUGA KLEPARJEV, KOTLARJEV

v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18.

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

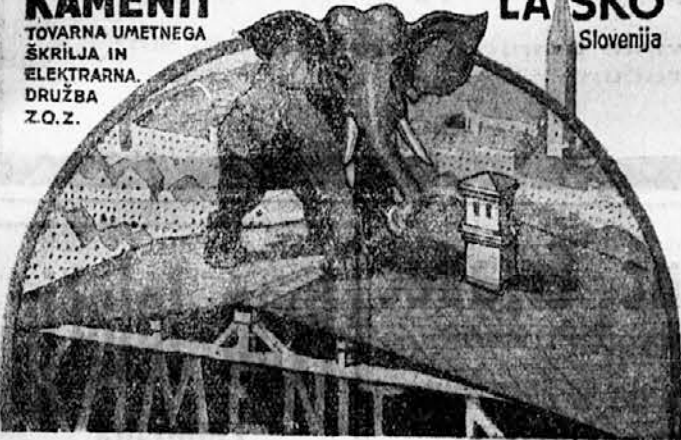
LA ŠKO
Slovenija

Ustanovljeno leta 1910.
Dolgoletna garancija za dobro
kakovost.
Cenejše kakor ilovna opeka.

Kamenit sestoji iz azbesta (ka-
men) in portland-cementa, vsled
tega je streha vedno močnejša
in ne zahteva nobenega popra-
vila.

Dolžnost vsakega posestnika strehe
je, da si naroči večno trpežno in
ognja varno streho iz

KAMENITA = ETERNITA.

BRATA BRUNSKOLE

LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA 5.

Konfekcija in modni salon za dame in gospode po
meri najnovejše mode, kakor tudi najfinejše
delo lasne delavnice. — Lastna zaloga
blaga. — Konkurenčne cene.

Paviljon H 311

Portland- cement

v vsaki množini in po to-
varniški ceni vedno v zalogi.

Trgovci dobijo primeren popust.

Prodajni urad Portlandskega cementa:

A. Pečevnik, Ljubljana

Pisarna in skladišče Cesta na juž. železnico

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavica: Din 60 milijonov.
Rezerva: Din 32,515.000.—

Podružnice:

Bled,	Jesenice,	Metkovič.
Cavtat,	Korčula,	Prevalje,
Celje,	Kotor,	Sarajevo,
Dubrovnik,	Kranj,	Split,
Ercegnovi,	Ljubljana,	Šibenik,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: Jadranska.

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State bank, Coriland street 82,
New-York City.
BANCO JUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso,
Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales,
Porvenir.

Centralna vnočevalnica

Eksport
Mesni izdelki
Prekajeno meso
Goved

priporoča svoje prvovrsne mesne iz-
delke vsem cenj. odjemalcem; vsak dan
dvakrat sveže hrenovke, tlačenke,
jelne pašete, druge klobase in naj-
izbranejše specialitete. Nadalje raz-
polaga z vsemi vrstami prekajenega
mesa. Peča se z živo in zaklano živino
ter razprodaja na svojih stojnicah na
Vodnikovem trgu goveje meso po kon-
kurenčnih cenah.

Centralna vnočevalnica, družba z o. z., Ljubljana.

Arhitekt in mestni stavbenik

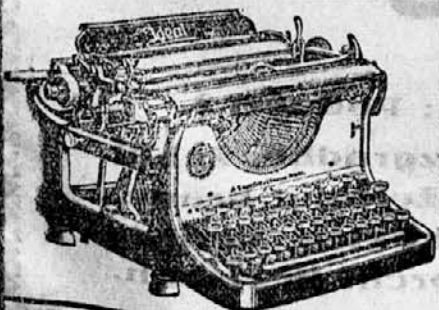
VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. 10

Telefon Interurban št. 103 — Ustanovljeno leta 1850

se priporoča za zgradbe vseh vrst
:: ter izvršuje načrte in proračune ::

Zahtevajte po vseh kavarnah „TRGOVSKI LIST“!

TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljša
referenca. — Tudi na
obroke dobavi tvrdka

Ljubljana
Gradišče št. 10

THE REX CO.

ERIKA

Zagreb

Duga ulica 32

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska družba d. d.
LJUBLJANA

Telefon interurban št. 180

Tehnična pisarna: Ljubljana 7
Frankopanska cesta šte. 151

Brzjavni: „SLOGRAD“

Izvršuje: Stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj

Špecialiteta: Železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z lito-železnimi vložkami za visoke tlačne nape-tosti kakor pri skladiščih, „silo“, mostovih in podobno.

Izdeluje: Vse vrste tehničnih projektov in sta-tističnih proračunov.

Paviljon L 470 b.

Cerkvene orglje vsake vrste, stila in velikosti s pnevmatičnim sistemom. Izdelovanje kovinastih piščali za orglje, tudi za eksport. Vdelanje prospektov za orglje iz kosifra in cinka. Rekonstrukcija starih orgelj. — Popravila in vglasevanje.

Prva jugoslovanska tovarna za izdelovanje orgelj in glasovirjev

Josip BRANDL - Maribor

Ustanovljena 1893 Ustanovljena 1893
Pianini in klavirji najmodernejše konstrukcije in vsake vrste lesa. Prvovrstna izvedba po najnižjih cenah. Večletno jamstvo.

Franc Erjavec

pri „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino
in cementom

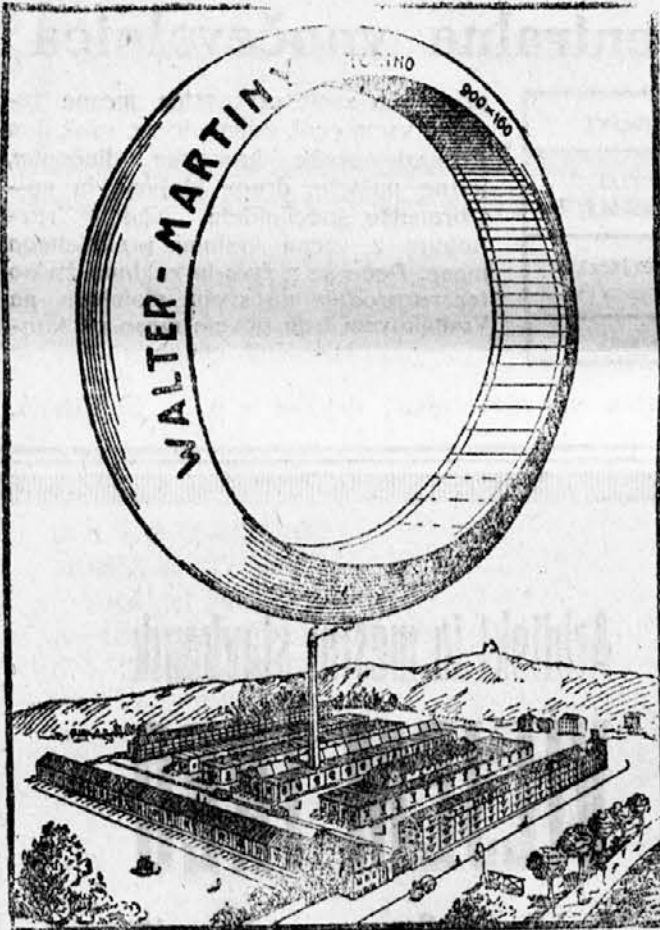
Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlseisen)
nasproti križanske cerkve.

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mlelih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

„Svetla“

Telefon št. 588.

d. d.

LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2

HILSERJEVA ULICA 5

PODRUŽNICE:

DUNAJSKA CESTA 20

MESTNI TRG 25

Maribor

Zagreb

Beograd

TOVARNIŠKA ZALOGA POLNOGUMIJASTIH OBROČEV,
pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov
in vsakovrsnega auto-materijala.

Na razpolago

STISKALNICA za montiranje polnogumijastih obročev.

VELIKA ZALOGA ELEKTRO-MATERIJALA.

Zastopstvo svelovnih tovarn.

Solidna in točna posrežba.

Cene brez konkurence.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši živalni stroji v vseh opre-mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-binsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Priporočamo

KOLINSKO
CIKORIJO!

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamnigorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, žebli za čevlje, spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave, železne brane, zobje za brane, kljuge za podobe, zid, cevi, vijaki, matice, zakovice, verige, žoki za pilote. Vsi drugi v našo stroko spadajoči izdelki po vzorcih in risbah.